

HORVÁTH LÁSZLÓ

BESZÁMOLÓ A BYZANZ UND DAS ABENDLAND IV. NEMZETKÖZI KONFERENCIÁRÓL

(ELTE Eötvös József Collegium – 2015. november 23–27.)

Az ELTE Eötvös József Collegiumban működő kutatócsoport, amelynek kereteit a *Klasszikus ókor, Bizánc és a humanizmus. Kritikai forráskiadás magyarázatokkal* című nagy nemzetközi OTKA pályázat (NN 104456) és a kutatóegyetemi, valamint bölcsészettudományi (ELTE BTK) támogatással létrejött EC Byzantium Központ biztosítja, 2015. november 23–27. között közel száz előadó részvételével immár negyedik alkalommal rendezte meg a *Byzanz und das Abendland / Byzance et l'Occident* konferenciát. A *Gallica, Italica, Germanica, Graeca-Byzantina* és *Graeca* ülésszakok rövid leírását a konferencia részegységeinek szervezői állították össze: Egedi-Kovács Emese, Ludmann Ágnes, Sára Balázs, Juhász Erika és Solti Dóra. Az összegzések után a konferenciára megjelentetett és bemutatott kötetek bibliográfiai adatait (és elektronikus elérését), néhány további kimutatást (adatok), majd a résztvevők nevét közöljük.

Gallica

A konferencia nyugati ülésszakjait Éric Fournier, Franciaország magyarországi nagykövete nyitotta meg. A konferenciasorozat nagy, átfogó tematikáján túl a nyugati-frank ülésszakok évről-évre önálló egységként, adott téma köré szerveződnek. 2012-ben (*Rencontre de l'Est et de l'Ouest*) romanista és bizantinológus kutatók együtt vizsgálták Kelet és Nyugat találkozását az irodalmi motívumok vándorlásán keresztül, az egyes művek közötti viszonyrendszereket feltárva. A 2013-as konferencia tematikája (*Tradition, transmission, traduction*) lehetőséget nyújtott a téma elmélyültebb vizsgálatára: az irodalmi hagyományok és motívumok átöröklődésén, a korabeli fordítások/fordítók kérdéskörén túl konkrét kéziratokról is szó esett, amelyek Kelet és Nyugat találkozásának „kézzelfogható” megvalósulását mutatják. A 2014-es konferencia témája a középkori regény kialakulása volt (*Le roman au Moyen Âge : de Byzance à la France*), amely műfaj Bizáncban és Nyugaton épp egy időben – a XII. század közepén – született meg (illetve született újjá). Az idei ülésszakok (*Livres et lecteurs*) a könyv és az olvasók kapcsolatát és a recepció kérdését vizsgálták a kézirati hagyomány tükrében, a szerző/másoló/megrendelő, eredeti mű/kompiláció problematikáját is körüljárva (a középkori gyakorlatban a másolás gyakran együtt járt a mű át-, illetve továbbírásával). A tematika lehetőséget teremtett konkrét kéziratok paleográfiai/kodológiai vizsgálatára is. Ennek megfelelően a *Gallica* ülésszakokon elismert külföldi (francia, svájci, olasz, angol, svéd) és magyar kutatók adtak elő, elsősorban az olvasás/újraértelmezés és recepció kérdését vizsgálva a korabeli francia, angol és bizánci regényekben és *gesta*-énekekben (Catherine Croizy-Naquet: *Deux lectures du Roman de Troie au XIVe siècle, deux lectorats ?*; Marion Vuagnoux-Uhlig: *Josaphat travesti : lire Barlaam dans Baudouin de Sebourg*; Képes Júlia: *Ah! It Came So Sudden... [Gender Roles in English Literature]*; Ellen Saarella: *La voix féminine dans Partonopeu de Blois, Hysminè et Hysminias et La Cité des Dames*; Romina Luzi: *Les lecteurs des romans byzantins*; Emma Goodwin: *Stratégies discursives qui dépassent les textes et visent à attirer les lecteurs ? La Chanson d'Antioche en comparaison avec d'autres chansons de gestes*; Andrea Ghidoni: *Traditions narratives et calque typologique : une hypothèse sur la formation du Digenis Akritas*), másfelől egyes művek kézirati hagyományát, konkrét kéziratokat tanulmányoztak (Christine Ferlampin-Acher: *Artus de Bretagne : un best seller médiéval ?*; Egedi-Kovács Emese: *Un manuscrit bilingue byzantin : le Barlaam grec et sa traduction française*; Szentgyörgyi Rudolf – Krizsai Fruzsina: *Les rapports français de la lettre de fondation de l'abbaye de Tihany*).

Italica

Az ülésszak címe *Fonti ed interpretazioni* volt. Az olasz délutánt Giampaolo Salvi és Ludmann Ágnes üdvözlő szavai nyitották meg. A köszöntő után Renzo Tosi, a Bolognai Egyetem professzora tartott plenáris előadást (*Osservazioni sulle interpretazioni dei paremiografi bizantini*), melyben a paroimiográfia és a gnómologia különbségének igazolására hozott irodalmi példákat. A húszperces előadások sorát Domokos György kutatási beszámolója nyitotta meg (*Il programma Vestigia*), aki a főként Milánóban és Modenában feltárt, nagy részben digitalizált kéziratok különlegességeit és jelentőségét emelte ki a Hungarica-kutatás szempontjából. Az ülésszak második előadója Jennifer Radulovic milánói történész volt. *L'invasione dei Mongoli in Ungheria attraverso la cronaca di un canonico italiano* című előadásában Rogerius mesternek a muhi csatát is leíró *Siralmas énekét* elemezte. Draskóczy Eszter az *Isteni színjáték* azon szöveghelyeit vizsgálta előadásában (*Il mito di Orfeo in Dante*), ahol elemeiben fellelhető Orpheus története, valamint kitért a Dante-kódexek illusztrációira is, melyek gyakran egyedi képzettársításokról tanúskodnak (mint pl. a megfeszített Orpheus). Az ülésszakot Falvy Dávid *Un codice italiano tra Costantinopoli e Budapest* című előadása zárta, melyben részletesen szó esett az ELTE Egyetemi Könyvtárban található Törökországból hazakerült, feltehetőleg a Trecentóban keletkezett, mantovai dialektusban írt kéziratról. Érdekesség a kódexben található rajz, amely Justinianus bizánci uralkodó lovas szobrát örökíti meg.

Germanica

A Bizánc-konferencia harmadik napjának két párhuzamos előadás-sorozatát (*Graeca*, ill. *Germanica*) Susanne Bachfischer, az Osztrák Kulturális Fórum igazgató asszonya nyitotta meg. Maria Theisen, az ÖAW középkori kéziratosztályának művészettörténész munkatársa és Zsupán Edina, az OSzK tudományos munkatársa közös tárgyerületet érintő plenáris előadásait (*Mitteleuropäische Schulen in der 2. Hälfte des 15. Jahrhunderts*) követően Radek Tünde, az ELTE Germanisztikai Intézetének irodalomtörténész docense hazai vonatkozásban is komoly kutatási távlatokat világított meg a Johannes de Utino (+1363) nevével jegyzett „Világkrónika”, a *Compilatio nova super tota Biblia* recepciótörténeti szempontjait tárgyalva. Maria Stieglecker és Katrin Janz-Wenig, az ÖAW középkori kéziratosztályának tudományos munkatársai előadásaikban a klosterneuburgi apátság keletkezésére nézve prototipikusnak tekinthető kódexével kapcsolatos kutatási eredményeikről számoltak be filigranológiai, illetve irodalomtudományi-szövegkritikai szempontok alapján. Christine Glafner, az ÖAW kéziratosztályának vezetője *Deutsch im lateinischen Umfeld. Aus dem Handschriftenbestand des Klosters Melk im 15. Jh.* címmel tartott előadása az osztrák kéziratárakban őrzött, XV. századtól arányaiban jelentősen megnövekedett német nyelvű kéziratállománynak a latin nyelvű kéziratokhoz való viszonyát és ennek fontosabb kutatási aspektusait ismertette. Jónásik László zene-, irodalom- és kultúrtörténeti szempontokat egyesítő előadását (*Semiotische und traditions-geschichtliche Überlegungen über zwei Barockarien zur Passionsgeschichte*) követően Silvia Hufnagel, az ÖAW kéziratosztályának izlandista kutatója az Izlandon európai viszonylatban későn megjelenő, de egyedülálló hagyományokkal rendelkező írásbeli szöveghagyományozás egyik különleges típusát: a nyomtatott könyvek kéziratokra gyakorolt hatását vizsgálta, átfogó módszertani háttérrel nyújtva (*Im Norden viel Neues*). Berzeviczy Klára, a PPKE irodalomtudományi tanszékének docense *Johann Äbels Weilheimer Passion* című előadásában egy XVII. századi passiójáték szöveghagyományát igyekezett feltárni, különös tekintettel a szöveg egyik budapesti kéziratára. Ugyancsak passió, pontosabban annak „rendezői íve” volt a témája Isabella Buben előadásának. Az ülésszak utolsó előtti, *Fremdbild in siebenbürgisch-sächsischen handschriftlichen historischen Aufzeichnungen des 17. Jahrhunderts* című előadását Lőkös Péter, a PPKE Irodalomtudományi tanszékének docense tartotta. Az ülésszak záró referátuma az EC Germanisztika műhelye *Opusculum tripartitum*-kutatócsoportjának négy tagja által tartott, *Deutschsprachige Übersetzungen von Johannes Gersons Opusculum tripartitum aus dem 15. Jahrhundert in österreichischen Handschriftenbeständen – Ein Projektbericht* című kutatási beszámoló volt: Muka Viktória, Vitályos Réka, Wilhelm Anna és Somogyi Dániel a műhelyben mintegy három éve folyó, Johannes Gerson *Opusculum tripartitum* című művének XV. századi német nyelvű fordítását tartalmazó összesen kilenc, oszt-

rák kéziratárakban őrzött kézirat kritikai szövegkiadását célzó vállalkozás eddigi legfontosabb eredményeiről számolt be, különös tekintettel a német fordítás öt, melki kódexben fennmaradt változataira. Az előadók bemutatták továbbá azt a négy szöveget (a latin eredeti mellett a StB. Melk Cod. 235, StB. Melk Cod. 570 és az Innsbruck Serv. Cod. Ib3 jelzetű kéziratok átírt szövegeit) tartalmazó, mostanra jórészt végleges formát nyert szinoptikus szövegkiadást, melynek megjelentetését a műhely 2016 első felére tervezi. Az ülészakot a konferencia estéjén az Osztrák Kulturális Fórum Andrásy úti rezidenciáján megrendezett, Susanne Bachfischer igazgató asszony által megnyitott könyvbemutató zárta. A tavalyi Germanica-szekció előadásából összeállított, nyolc előadás kéziratosságyát felölelő, német nyelvű *Quelle und Deutung II*-konferenciakötetet érdemben – Christine Glaßner asszony közreműködésével – minden cikkre kitérő, részletes kötetbemutató előadásában Vízkelety András professzor, a hazai kéziratkutatás rangos szakértője méltatta: *Quelle und Deutung II. Beiträge der Tagung Quelle und Deutung II am 26. November 2014.* (szerkesztette: Sára Balázs).

Graeca-Byzantina

A francia nyelvű, bizantinológiai témájú ülészakok Filippo Ronconi (*L'autre moitié du ciel*) és Nicolas Drocourt (*Au nez et à la barbe de l'ambassadeur*) előadásaival folytatódtak, mellettük azonban már a Grazi Egyetem nyugalmazott professzora, Gerhard Thür is előadott a konferencia második napjának első szekciójában (*Justinian und Gaius*); a három bizánci tárgyú előadás a Nemzetközi Bizantinológiai Társaság (AIEB) volt elnöke, Peter Schreiner elnöklete mellett hangzott el. A délutáni programot Rade Drobac, Szerbia budapesti nagykövete elnökletével Peter Schreiner plenáris előadása nyitotta meg (*Byzantinische Literatur und mittelalterliche Literatur: ein Vergleich im Überblick*). Kedden délután a *Chronicon Paschaléval* (*Húsvéti krónika*) kapcsolatos legújabb kutatások álltak a központban. A krónika új kritikai kiadását előkészítő Juhász Erika mellett (*Bemerkungen zu den Konsulisten in der Osterchronik*) beszámolt kutatásairól Christian Gastgeber (*Memoriakultur des Chronicon Paschale*), valamint Laura Carrara (*Die erste Edition der Chronik des Malalas*), Sergei Mariev (*The Place of Chronicles in the History of Byzantine Literature*), Erika Elia (*Die Methoden eines Kopisten des 16. Jahrhunderts*), Pia Carolla (*Priscus of Panion, John Malalas and the Chronicon Paschale*) és Juan Signes Codoñer (*Dates or Narrative?*) is előadást tartott a két tematikus ülészakon.

A germanista és bizantinológiai tárgyú szekciók a nap folyamán két collegiumi helyszínen, párhuzamosan folytatódtak. Ekler Péter (*Greek and Byzantine Authors and Augustinus Moravus Olomucensis*), Vratislav Zervan (*Die spätbyzantinische Geschichtsschreibung als Quelle für die Sprachkontaktforschung*) és Vlastimil Drbal (*Das andere Bild des byzantinischen Palästinas*) előadása után a konferencia résztvevői látogatást tettek a Magyar Nemzeti Múzeumba, ahol Kiss Etele vezetése mellett elsősorban a Monomachos-koronát tekintették meg. Délután Olivier Gengler (*Malalas and His Sources*) és Bojana Pavlović (*Nikephoros Gregoras und das Nikänische Reich*) bizánci történetírásról szóló előadását Mayer Gyula (*Griechische Textvorlagen der Übersetzungen des Janus Pannonius*) görög filológiai tárgyú előadása követte. Az utolsó ülészakot az ÖNB Papyrussammlung nyugalmazott igazgatójának, Hermann Harrauernek plenáris előadása nyitotta meg (*Alltag eines Papyrologen*), aki a klasszika-filológus collegisták számára a konferencia ideje alatt négy szemináriumot is tartott. A közös munka gyümölcseként a hallgatónak kiadatlan papiruszok publikálási lehetőségét is felajánlotta. Az utolsó szekcióban az Oslói Egyetem (Anasztasia Maravela, Mihálykó Ágnes) és az ELTE (Hasznos Andrea) egyiptológus-filológus szakértői újabban előkerült görög és kopt szövegeket értelmeztek. A nap végén az Osztrák Kulturális Fórum Andrásy úti rezidenciáján Tar Ibolya professzor asszony mutatta be a tavalyi konferencián elhangzott előadásokból összeállított kötetet: *Byzanz und das Abendland III.* (szerkesztette: Juhász Erika).

A konferencia zárónapján a Collegiumban folyó bizantinológiai kutatásokról esett szó. Borhy László, az ELTE BTK dékánjának kollegiális köszöntőjét követően Horváth László, az Eötvös Collegium igazgatója és a konferencia főszervezője elnökletével vette kezdetét a konferencia utolsó nagy tematikus egysége. Farkas Zoltán előadásában a régi Collegium görögoktatásáról és a Collegium növendékei közül az *alma mater*-ba vizsztatért bizantinológusokról beszélt (*Byzantine Studies at Eötvös Collegium*). A klasszika-filológusok köréből kikerült bizantinológusok szilárd nyelvi alapok birtokában kutatták a bizánci szövegeket, és nemzetközileg

is elismert kritikai kiadásokkal szereztek hírnevet. Moravcsik Gyula (1910-től a Collegium növendéke, majd 1923 és 1936 között a Collegium tanára) a magyar bizantinológia feladatait három témakörben jelölte ki: a honfoglalás előtt a Kárpát-medencét lakó népekre, különösen az avarokra vonatkozó bizánci források, a step-pén a magyar ethnogenezisben részt vevő népekre vonatkozó bizánci források, és végül a középkori magyar történet bizánci forrásai és a magyar-bizánci kapcsolatok (895–1453) kutatása. Termékeny munkássága a magyar érdekű bizantinológia jegyében telt, és halála után többen is követték a kijelölt úton. Mára azonban ezek a források kiapadtak: a magyar történelemre vonatkozó újabb adatok felbukkanására legfeljebb szórványosan számíthatunk. A magyar bizantinológiának ezért új célokat kell kitűznie. Kapitánffy István (1932–1997) több tanulmánya már ennek a felismerésnek a szellemében fogant. A nyugati források Bizánc-képének feltárása és számos feldolgozásra váró bizánci kézirat azonban még mindig kiaknázatlan kincsesbányaként várja a kutatókat. A források értő elemzéséhez mindazonáltal biztos latin és görög nyelvtudásra van szükség. A középkor iskolákból a görög mára sajnos teljesen kiszorult, a latin pedig kiszorulóban van. Az egyetemi oktatásban is mindinkább háttérbe szorul a görög nyelvi képzés, amelynek fenntartása, akárcsak a korábbi bizantinológusok örökségének gondozása az Eötvös Collegiumban különösen fontos.

Az előadásban vázolt célokhoz és lehetőségekhez szervesen illeszkedett az Eötvös Collegiumban 2015. szeptember 1-jén létrejött Byzantium Központ két kutatójának előadása. Mészáros Tamás (*Laonikos on the Ethnonym of the Hungarians*) a bizánci történetírásban időnként a magyarokra alkalmazott *paiones* megnevezés – a hazai és külföldi kutatók számára érthetetlennek tűnő – használatát indokolta Laonikos Chalkokondylés művében. A *pannonés és paiones* népnevek hasonlósága már a Kr. u. II. századi római történetírót, Appianost is összehavarta. A következtelen szóhasználat a bizánci szerzőknél is megmaradt. A XV. századi Laonikos Chalkokondylés a korban szokásos megnevezések helyett archaizáló népneveket használt, így került művébe a magyarok megfelelőjeként a – földrajzilag egyébként indokolatlan – *paiones* népnév. Mészáros Tamás azonban nemcsak a szakirodalom téves értelmezéseit javította előadásában. Az elődök által kijelölt úton haladva (Laonikos művét Darkó Jenő adta ki), de azon túl is lépve a bizánci történetírő nyelvhasználatára, történetírói módszerére és forrásaira vonatkozóan is új megfigyeléseket tett.

Egedi-Kovács Emese előadásában egy bizánci görög kézirat és a margójára írt ófrancia fordítás korábban nem vizsgált összefüggéseire mutatott rá, és beszámolt az elmúlt évben elért legújabb eredményeiről (*Le Barlaam et Joasaph dans le ms. Iviron N° 463*). A *Barlám és Jozáfát* című regényes történet XI. századi, Athós-hegyi görög kéziratának (*Iviron N° 463*) különlegessége, hogy – a bizánci irodalmi hagyományban egyedülálló módon – a görög szöveg mellett a kézirat lapszélein teljes, valószínűleg a XII. századból származó, kiadatlan ófrancia fordítás szerepel. Az ófrancia szöveg egyetlen más nyugati feldolgozással sincs kapcsolatban (sem a latin, sem a későbbi ófrancia változatokkal), a fordító az eredeti görög szöveget hűen, szóról szóra követi. A nyelvészeti elemzés során feltárt normann jegyek, valamint a szöveg lexikai sajátosságai alapján feltételezhető, hogy a fordító dél-itáliai vagy szicíliai származású normann lehetett, aki Konstantinápoly egyik latin közösségében görög-latin fordítóként tevékenykedhetett. Az előadás a szövegkiadási munkálatok eddigi tapasztalatait összegezte, elsősorban paleográfiai és filológiai szempontok alapján. Az ismeretlen ófrancia szöveg, amelynek várható kritikai kiadását kiemelt nemzetközi érdeklődés kíséri, nem csupán a francia nyelvtörténeti adatolásban hozhat jelentős eredményeket, de a korszakra vonatkozó geo-lingvisztikai ismereteinket is árnyalhatja.

Végezetül a tanítványok minikonferenciája következett, amelyen három magyar előadó (Adorjáni Mária, Kassai Gyöngyi és Kovács István) mellett két szlovák (Marek Sibal és Ivan Lábj) és egy olasz Erasmus-hallgató (Marica Ritucci) beszélt angol, francia illetve olasz nyelven az általuk gondozott görög-latin nyelvű forrásokról.

A konferencia kitekintő zárásaképpen Srđan Pirivatrić (Szerb Tudományos Akadémia) a 2016-ban Belgrádban megrendezésre kerülő XXIII. Nemzetközi Bizantinológiai Kongresszussal kapcsolatos tudnivalókat osztotta meg a konferencia résztvevőivel, és erősítette meg személyesen is kettős fogadókészségét és korábbi támogatását (kerekasztal és tematikus ülészek önálló szervezésére) a magyar kutatóknak.

Graeca

A konferencia nyitónapján Athanasios Efstathiou két szemináriumot tartott az ELTE Görög Tanszékén az újjörög szakos hallgatóknak. Mindkettő az ókor, illetve Bizánc kortárs recepcióját vizsgálta. Kyriakos Haralambidis költő ókori és bizánci tárgyú verseinek elemzését a *Methistoria* című kötet bemutatása követte. Később a diákok a platóni *Apológiát* és Kostas Varnalis *Sókratész igazi védőbeszédét* hasonlították össze az előadóval közösen. A konferencia *Újjörög Tanulmányok* napján két ülészakon nyolc előadó ismertette legfrissebb tudományos eredményeit. A görög napot Dimitris Yannakakis, Görögország nagykövete nyitotta meg. Hangsúlyozta, hogy Bizánc és a bizánci történelem elválaszthatatlan részét képezik a mai görög gondolkodásnak, Bizánc a görög történelem szerves része. Az ókori ékesszólás (különösen Libanios művei) és a bizánci utóélet volt Eleni Volonaki és Athanasios Efstathiou előadásainak témája. Kateřina Bočková-Loudova a nyelvi partikulák kategóriájának történeti fejlődéséről beszélt. Szintén nyelvtudományi témájú volt Solti Dóra előadása, aki a kora újkori görög prózairodalomban megfigyelhető polytypia-jelenséget mutatta be a *Muscowittisches Prognosticon* 1699-es görög fordításának esetében. Az irodalomtudományi előadásokat az Eötvös-collegista Delbó Katalin, az ELTE doktorandusza nyitotta a XII. századi bizánci regénnyel kapcsolatos legújabb kutatási eredményeiről szóló beszámolóval. Ezt követően Nicole Votavová-Sumelidisová a második világháború utáni görög költészet metrikai változásait elemezte. Angeliki Basoukou, az ELTE és az Eötvös Collegium görög lektora a modern görög próza színpadi adaptációinak lehetőségeit mutatta be Fotis Kontoglou művein. Nakos Konstantinos a Bibó István, Hajnal István és Szűcs Jenő munkásságában megjelenő Bizánc-képről, valamint a tágabb értelemben vett XX. századi magyar történettudomány Bizánchoz való viszonyáról tartott előadást. A 2014. évi *Bizánc és a nyugati világ* konferencia spanyol, olasz és újjörög nyelvű tanulmányait megjelentető, *Mare Nostrum* című konferenciakötet ünnepélyes bemutatására az Olasz Kulturális Intézetben került sor, amelyet megtisztelt jelenlétével Dimitris Yannakakis, Görögország nagykövete, valamint Maria Assunta Accili, Olaszország nagykövete is.

A konferenciára megjelentetett és bemutatott kötetek

Szabics Imre (szerk.): *Római Florence és a magyar királyfiak. XIII. századi históriás ének* (ELTE Eötvös József Collegium, 2015. ISBN 978-615-5371-43-1. 172 p.)

http://honlap.eotvos.elte.hu/uploads/documents/kiadvanyok/Romai_Florence.pdf

Zsuzsanna Ötvös: „*Janus Pannonius's Vocabularium*”. *The Complex Analysis of the Ms. ÖNB Suppl. Gr. 45.* ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-41-7. 354 p. (Antiquitas – Byzantium – Renascentia XIV, ISSN: 2064-2369)

<http://honlap.eotvos.elte.hu/uploads/documents/kiadvanyok/januspannoniusvocabularium.pdf>

Erika Juhász (Hrsg.): *Byzanz und das Abendland III. Studia Byzantino-Occidentalia.* Bibliotheca Byzantina 3. Eötvös-József Collegium ELTE, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-44-8. 302 p. (Antiquitas – Byzantium – Renascentia XV, ISSN: 2064-2369)

<http://honlap.eotvos.elte.hu/uploads/documents/kiadvanyok/Byzanz%20III/Byzanz%20und%20das%20Abendland%20III.pdf>

Emese Egedi-Kovács (éd.): *Byzance et l'Occident II. Tradition, transmission, traduction.* Collège Eötvös József ELTE, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-46-2. 238 p. (Antiquitas – Byzantium – Renascentia XVI, ISSN: 2064-2369)

<http://honlap.eotvos.elte.hu/uploads/documents/kiadvanyok/Byzance2/Byzance%20et%20l'Occident%202.pdf>

Ágnes Ludmann (ed.): *Mare nostrum. Studia Iberica, Italica, Graeca. Atti del convegno internazionale Byzanz und das Abendland – Byzance et l'Occident III (24-25 novembre 2014)*. ELTE Eötvös József Collegium, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-45-5. 186 p. (Antiquitas – Byzantium – Renascentia XVII, ISSN: 2064-2369) <http://honlap.eotvos.elte.hu/uploads/documents/kiadvanyok/marenostrum/marenostrum.pdf>

Balázs Sára (Hrsg.): *Quelle und Deutung II. Beiträge der Tagung „Quelle und Deutung“ am 26. November 2014 (EC Beiträge zur Erforschung deutschsprachiger Handschriften des Mittelalters und der Frühen Neuzeit, I.II)*. Eötvös-József Collegium ELTE, Budapest, 2015. ISBN: 978-615-5371-47-9. 158 p. (Antiquitas – Byzantium – Renascentia XVIII, ISSN: 2064-2369) <http://honlap.eotvos.elte.hu/uploads/documents/kiadvanyok/quelleunddeutung2/quelleunddeutung2.pdf>

Adatok

Előadók (összesen 15 országot képviselve): angol: 1 fő; cseh: 3 fő; francia: 9 fő; görög: 6 fő; német: 3 fő; norvég: 1 fő; olasz: 7 fő; osztrák: 12 fő; román: 1 fő; spanyol: 1 fő; svájci: 1 fő; svéd: 1 fő; szerb: 4 fő; szlovák: 2 fő; magyar: 41 fő. Összesen: 93 fő. (külföldi: 52 fő; magyar: 41 fő). Ebből: PhD és MA diák, fiatal kutató: 13 fő (4 külföldi; 9 magyar).

Magyarországi külföldi képviseltek: francia, görög, olasz és szerb nagykövet, és az Osztrák Kulturforum igazgatója.

Támogatók: OTKA NN 104456; Österreichisches Kulturforum Budapest; FWF Wissenschaftsfonds; Institut Français de Budapest; Istituto Italiano di Cultura Budapest; Görög Köztársaság Magyarországi Nagykövetsége; ELTE-BTK Hallgatói Önkormányzat; Magyar Nemzeti Múzeum; Eötvös Loránd Tudományegyetem, ELTE Eötvös József Collegium; Magyar Bizantinológiai Társaság.

Részvevők

Maria Assunta Accili – Olaszország nagykövete; Adorjáni Mária – Eötvös Collegium Byzantium Központ; Susanne Bachfischer – Österreichisches Kulturforum igazgató; Lina Basoukou – ELTE-BTK Görög Tanszék / Eötvös Collegium lektor; Berzeviczy Klára – PPKE-BTK Germanisztika Tanszék; Kateřina Bočková-Loudová – Univerzita Masaryk Brno; Borhy László – ELTE-BTK dékán; Isabella Buben – Österreichische Akademie der Wissenschaften Abteilung Schrift- und Buchwesen des MA; Pia Carolla – Università degli Studi Roma Tre; Laura Carrara – Eberhard-Karls-Universität Tübingen / Heidelberger Akademie der Wissenschaften; Juan Signes Codoñer – Universidad de Valladolid; Catherine Croizy-Naquet – Université Sorbonne Nouvelle Paris III; Delbó L. Katalin – ELTE-BTK Eötvös Collegium PhD-hallgató; Domokos György – PPKE-BTK Olasz Tanszék; Draskóczy Eszter – SZTE-BTK Olasz Tanszék; Vlastimil Drbal – Römisch-Germanisches Zentralmuseum Mainz; Rade Drobac – Szerbia nagykövete; Nicolas Drocourt – Université de Nantes; Athanasios Efstathiou – Ionian University Corfu; Egedi-Kovács Emese – Eötvös Collegium Byzantium Központ; Ekler Péter – Országos Széchényi Könyvtár; Erika Elia – Università degli Studi di Torino; Erdődy Gábor – ELTE rektorhelyettes; Falvy Dávid – ELTE-BTK Olasz Tanszék; Farkas Zoltán – PPKE-BTK Medievisztika Tanszék; Christine Ferlampin-Acher – Université Rennes II; Éric Fournier – Franciaország nagykövete; Christian Gastgeber – Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Byzanzforschung; Olivier Gengler – Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Byzanzforschung; Andrea Ghidoni – Université de Namur; Christine Glaßner – Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Schrift- und Buchwesen des MA; Emma Goodwin – University of Oxford; Hermann Harrauer – ÖNB Wiener Papyrussammlung; Hasznos Andrea – ELTE-BTK Egyiptológiai Tanszék; Horváth László – ELTE-BTK Görög Tanszék / Eötvös Collegium igazgató / Byzantium Központ témavezető; Silvia Hufnagel – Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Schrift- und Buchwesen des MA; Alexandra Iliina – Université Sor-

bonne Nouvelle Paris III / University of Bucharest; Katrin Janz-Wenig – Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Schrift- und Buchwesen des MA; Jónácsik László – Eötvös Collegium Germanisztika Műhely; Juhász Erika – Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Byzanzforschung / Eötvös Collegium; Kassai Gyöngyi – ELTE-BTK Eötvös Collegium MA; Képes Júlia – Nemzeti Tankönyvkiadó; Kiss Etele – Magyar Nemzeti Múzeum; Nathalie Koble – École Normale Supérieure Paris; Kovács István – Eötvös Collegium / École des hautes études en sciences sociales Paris; Krizsai Fruzsina – ELTE-BTK Magyar Nyelvtörténeti Tanszék; Iván Lábaj – Univerzita Komenského v Bratislave; Lágler Éva – Eötvös Collegium Byzantium Központ; Lőkös Péter – PPKE-BTK Germanisztika Tanszék; Ludmann Ágnes – Eötvös Collegium Olasz Műhely; Romina Luzi – École des hautes études en sciences sociales Paris; Ljubomir Maksimović – Srpska akademija nauka i umetnosti Beograd; Anastasia Maravela – Universitetet i Oslo; Sergei Mariev – Ludwig-Maximilians-Universität München; Mayer Gyula – MTA-ELTE-PPKE Ókortudományi Kutatócsoport; Mészáros Tamás – Eötvös Collegium Byzantium Központ; Mihálykó Ágnes – Eötvös Collegium / Universitetet i Oslo; Muka Viktória – ELTE-BTK Eötvös Collegium germanisztika BA; Konstantinos Nakos – ELTE-BTK Görög Tanszék; Paolo Odorico – École des hautes études en sciences sociales Paris; Palágyi Tivadar – ELTE-BTK Francia Nyelvi és Irodalmi Tanszék; Simos Papadopoulos – Democritus University of Thrace; Bojana Pavlović – Srpska akademija nauka i umetnosti Beograd; Srđan Pirivatrić – Srpska akademija nauka i umetnosti Beograd; Pröhle Gergely – nemzetközi és európai uniós ügyekért felelős helyettes államtitkár; Radek Tünde – ELTE-BTK Germanisztikai Intézet, Német Irodalomtudományi Tanszék; Jennifer Radulovic – Università degli Studi di Milano; Marica Ritucci – Università di Bologna / Eötvös Collegium Erasmus-hallgató; Filippo Ronconi – École des hautes études en sciences sociales Paris; Ellen Saarela Söderblom – Linköping University; Giampaolo Salvi – ELTE-BTK Olasz Tanszék; Sára Balázs – Eötvös Collegium Germanisztika Műhely; Peter Schreiner – Universität zu Köln; Marek Sibal – Univerzita Komenského v Bratislave; Solti E. Dóra – ELTE-BTK Görög Tanszék; Somogyi Dániel – ELTE-BTK Eötvös Collegium germanisztika BA; Maria Stiegler – Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Schrift- und Buchwesen des MA; Szentgyörgyi Rudolf – ELTE-BTK Magyar Nyelvtörténeti Tanszék; Takács Miklós – MTA-BTK Régészeti Intézet; Tar Ibolya – SzTE-BTK Klasszika-Filológiai Tanszék; Maria Theisen – Österreichische Akademie der Wissenschaften Abteilung Schrift- und Buchwesen des MA; Gerhard Thür – Österreichische Akademie der Wissenschaften; Renzo Tosi – Università di Bologna; Vitályos Réka – ELTE-BTK Eötvös Collegium germanisztika BA; Vizkelety András – Országos Széchényi Könyvtár; Eleni Volonaki – University of Peloponnese Kalamata; Nicole Voatavová-Sumelidisová – Univerzita Masaryk Brno; Marion Vuagnoux-Uhlig – Université de Fribourg/Universität Freiburg; Wilhelm Anna – ELTE-BTK Eötvös Collegium germanisztika BA; Dimitris Yannakakis – Görögország nagykövete; Vratislav Zervan – Univerzita Komenského v Bratislave / Österreichische Akademie der Wissenschaften, Abteilung Byzanzforschung; Zsupán Edina – Országos Széchényi Könyvtár.